

3. Tirski V.V., V.Sh.N. Criminological and criminal legal value of the elderly // Legal issues of combating crime .- Tomsk: Izd. Tomsk Un-ta, 1984.- P. 20-24.
4. Ashaffenburg G. Crime and Fight Against It. Criminal psychology for doctors, lawyers and sociologists. - Odessa: Izd. VI Raspopov, 1906.- p.121-122.
5. Gernet M.N. Moral statistics (criminal statistics and suicide statistics). - Moscow: Izd. CSU, 1922.- p.127.
6. Yevgeny Savichev On the methodology of criminogenetic analysis // Personality of the offender: methods of study and problems of influence: Sat. labor. - Moscow: VNII MVD USSR, 1988.
7. Sternberg E.Ya. Gerontological psychiatry. - M. Medicine, 1977.- P.8.
8. Krivoruchko Yu.D. Cerebral atherosclerosis and its forensic-psychiatric significance: Author's abstract. Dis ... Cand. honey. Sciences. - Moscow: VNII of General and Forensic Psychiatry them. VP Serbian, 1980.- S.80.
9. Danilenko E.T. etc. Clinical features of alcoholism of persons of late age who committed socially dangerous actions // Abstracts of reports. Pathogenesis, clinic and treatment of alcoholism. - Moscow: Ministry of Health of the USSR, 1976. - p.104-105.

REFERENCES

1. Ananiev, B.G. (1968). *Man as a subject of knowledge*. L.: LGU [in English].
2. *Prevention of socially dangerous actions of psychiatric patients over the age of 50 years (Methodical recommendations)*. (1986). Moscow: Ministry of Health [in Russian].
3. Tirski, V.V., & V. Sh.N. (1984). Criminological and criminal legal value of the elderly. *Legal issues of combating crime*, 20-24 [in Russian].
4. Ashaffenburg, G. (1906). *Crime and Fight Against It. Criminal psychology for doctors, lawyers and sociologists*. Odessa: Izd. VI Raspopov [in Ukrainian].
5. Gernet, M.N. (1992). *Moral statistics (criminal statistics and suicide statistics)*. Moscow: Izd. CSU [in Russian].
6. Savichev, Ye. (1988). *On the methodology of criminogenetic analysis*. Moscow: VNII MVD USSR [in Russian].
7. Sternberg, E.Ya. (1977). *Gerontological psychiatry*. Moscow: Medicine [in Russian].
8. Krivoruchko, Yu.D. (1980). Cerebral atherosclerosis and its forensic-psychiatric significance: Author's abstract. *Candidate's thesis*. Moscow: VNII of General and Forensic Psychiatry them [in Russian].
9. Danilenko, E.T. Clinical features of alcoholism of persons of late age who committed socially dangerous actions. *Abstracts of reports. Pathogenesis, clinic and treatment of alcoholism*. Moscow: Ministry of Health of the USSR, 104-105 [in Russian].

Стаття надійшла до редакції 4.03.2018

УДК 343.352

Мілова Тетяна Миколаївна

кандидат юридичних наук, доцент кафедри державно-правових
дисциплін та адміністративного права

Центральноукраїнського державного педагогічного
університету імені Володимира Винниченка

tmilova@rambler.ru

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ОБ'ЄКТА І ПРЕДМЕТА НЕЗАКОННОГО ЗБАГАЧЕННЯ

У статті розглядаються особливості об'єкта та предмета незаконного збагачення як одного із злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг. Проаналізовано різні підходи до кваліфікації об'єктів злочину, визначено загальний, родовий та безпосередній об'єкти незаконного збагачення. Висвітлено дискусійні питання у контексті основного та додаткового безпосереднього об'єкта злочину передбаченого ст. 368-2 Кримінального кодексу України. Досліджено різні точки зору науковців щодо поняття предмета даного злочину, з'ясовано його зміст та обсяг. На основі аналізу нормативно-правових актів досліджено поняття активів та їх розмір (вартість) у кримінально-правовому значенні.

Ключові слова: злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, антикорупційне законодавство, незаконне збагачення, об'єкт незаконного збагачення, предмет незаконного збагачення.

Milova T.M. CRIMINAL AND LEGAL CHARACTERISTICS OF THE OBJECT AND SUBSTANCE OF OF ILLEGAL ENRICHMENT

The article deals with the features of the object and subject of illegal enrichment as one of the crimes in the field of service activity and professional activities related to the provision of public services. Different approaches to qualification of crime objects are analyzed, general, generic and direct objects of illegal enrichment are defined. Issues of discussion in the context of the main and additional direct object of the offense under Art. 368-2 of the Criminal Code of Ukraine. Different points of view of scientists concerning the notion of the subject of this crime were investigated, its content and scope were clarified. On the basis of the analysis of normative legal acts, the concept of assets and their size (cost) in the criminal legal sense are investigated.

Key words: crimes in the field of service activities and professional activities related to the provision of public services, anti-corruption legislation, illegal enrichment, the object of illegal enrichment, the article of illegal enrichment.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку кримінально-правової науки дослідження напрямів кримінально-правової протидії службовим злочинам набуває ще більшої актуальності у зв'язку з численними спробами вдосконалення юридичних складів злочинів передбачених розділом XVII Кримінального кодексу України (далі – КК України). Серед злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг особливе місце займає такий вид злочину як незаконне збагачення, кримінально-правова регламентація якого останніми роками зазнала суттєвих змін. У межах юридичного аналізу складу злочину, передбаченого ст. 368-2 КК України зосередимо увагу саме на об'єкті та предметі даного злочину.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості злочину, передбаченого ст. 368-2 КК (незаконне збагачення) досліджували у контексті кримінально-правової характеристики злочинів у сфері службової діяльності такі науковці, як: П.П. Андрушко, В.І. Борисов, Л.П. Брич, О.О. Дудоров, В.Я. Тацій, В.І. Тютюгін, Є.Л. Стрельцов, М.І. Хавронюк та інші. Окрема група науковців особливу увагу звертає саме на дослідження ознак об'єкта та предмета злочину, передбаченого ст. 368-2, а саме: Д.О. Гарбазей, О. І. Гузоватий, О. П. Деніга, А.А. Задорожний, К.П. Задоя, О.М. Костенко, М.І. Мельник, О.Я. Светлов, Т.І. Слуцька, В.Г. Хашев, І.М. Ясінь та інші. Актуальність означеної проблематики та законодавчі зміни, незважаючи на наявність ряду наукових досліджень, зумовлюють практичну необхідність у подальших дослідженнях особливостей об'єкта та предмета такого злочину як незаконне збагачення.

Формування цілей статті. Метою статті є кримінально-правовий аналіз об'єкта та предмета незаконного збагачення, передбаченого ст. 368-2 КК України.

Виклад основного матеріалу. Об'єктом злочину, як правило, визначають суспільні відносини, що охороняються кримінальним законом, а саме те, на що завжди посягає злочин і чому він завжди заподіює певну шкоду [1, с. 89]. Окремі автори під об'єктом розуміють охоронювані законом цінності, проти яких спрямоване злочинне діяння і яким спричиняється чи може бути заподіяна шкода [2, с. 234]. Проте, безперечно, об'єкт найбільш точно відображає соціально-правову сутність злочину.

У науці кримінального права найбільш поширеною є триступенева класифікація об'єктів «по вертикалі» (загальний, родовий і безпосередній). Проте з такою класифікацією не погоджується окремі науковці. Зокрема, М. Коржанський вважає, що всі об'єкти необхідно розділити на чотири групи: загальний, родовий, видовий, безпосередній. Відповідно до цієї точки зору безпосереднім об'єктом злочину слід вважати об'єкт конкретного злочинного посягання, тобто безпосереднім об'єктом являються суспільні відносини, які вже порушені окремим конкретним злочином, а не ті суспільні відносини, які знаходяться під охороною кримінально-правової норми. Під родовим об'єктом слід розуміти окрему групу однорідних суспільних відносин, які складають певну галузь суспільного життя (власність, особа). Видовий об'єкт - це суспільні відносини одного виду (життя, індивідуальна, державна власність) [3, с. 68]. На думку Є. Л. Стрельцова, видовий об'єкт є більш вузьким ніж родовий і більш широким ніж безпосередній об'єкти та може використовуватися для класифікації злочинів усередині розділів в Особливій частині КК [4, с. 10]. Означена позиція, безперечно має свої аргументи, проте на нашу думку, триступенева класифікація об'єктів є цілком достатньою для визначення сфери суспільних відносин та розкриття їх особливостей.

Загальним об'єктом є завжди певна сукупність суспільних відносин, які поставлені під охорону чинного кримінального законодавства. Особливу увагу слід зосередити саме на інших об'єктах. Так, родовий об'єкт являє

собою сукупність однорідних суспільних відносин, узятих під охорону спеціально передбаченою групою норм кримінального закону [5, с. 36]. Родовим об'єктом усіх злочинів, передбачених розділом XVII Особливої частини КК України, у тому числі і незаконного збагачення, науковці визначають суспільні відносини, які забезпечують нормальну, тобто таку, що відповідає вимогам законодавства, діяльність державного апарату, апарату управління органів місцевого самоврядування, об'днань громадян, підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності і організаційно-правової форми, а також суспільні відносини, що забезпечують здійснення регламентованої законодавством професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг [6, с. 783].

Безпосереднім об'єктом будь-якого злочину є ті конкретні суспільні відносини, які поставлені законодавцем під охорону певної статті Особливої частини КК і яким заподіюється шкода злочинном, що підпадає під ознаки конкретного складу злочину [1, с. 106]. Теорія кримінального права виокремлює також класифікацію безпосередніх об'єктів «по горизонталі». Суть цієї класифікації полягає в тому, що на рівні безпосереднього об'єкта виділяють основний (головний) та додатковий об'єкти, при чому додатковий у свою чергу поділяється на додатковий обов'язковий та додатковий факультативний [1, с. 107-108]. Окремі автори схильні виділяти лише три об'єкти «по горизонталі», а саме: основний, додатковий та факультативний [7, с. 106; 4, с. 10], проте, такий підхід вбачаємо не досить коректним, оскільки факультативний безпосередній об'єкт також виконує додаткову функцію, а не основну, тому і його слід віднести до додаткового об'єкта. Таким чином, під основним безпосереднім об'єктом розуміємо суспільні відносини, які насамперед і головним чином прагнуч поставити під охорону законодавець, приймаючи закон про кримінальну відповідальність.

Додатковим безпосереднім об'єктом є тільки ті суспільні відносини, яким поряд із основним об'єктом завдається або виникає загроза заподіяння шкоди. Додатковий обов'язковий об'єкт – це суспільні відносини, яким при вчиненні даного злочину завжди спричиняється шкода. Додатковий факультативний об'єкт – це ті суспільні відносини, яким при вчиненні даного злочину в одному випадку заподіюється шкода, а в іншому – завдання шкоди цим відносинам не настає. [1, с. 107-108].

Основним безпосереднім об'єктом незаконного збагачення науковці визначають: суспільні відносини, які виникають у зв'язку та під час здійснення службовою особою правомірної діяльності, тобто в межах і відповідно до нормативно-правових актів [8, с. 405]; встановлений порядок службової діяльності в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, державних і комунальних підприємствах, установах, організаціях [9, с. 120]; суспільні відносини, що забезпечують нормальну службову діяльність в окремих ланках апарату управління органів державної влади, місцевого самоврядування, в окремих юридичних особах публічного чи приватного права, а також суспільні відносини, які забезпечують нормальне здійснення тих конкретних видів професійної діяльності, які пов'язані з наданням публічних послуг [6, с. 183]; неупередженість, сумлінність та добросовісність при виконанні своїх обов'язків осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування [10, с. 48].

На нашу думку, основним безпосереднім об'єктом незаконного збагачення (ст. 368-2 КК) варто окреслити суспільні відносини, які забезпечують авторитет, порядок здійснення державної служби, цілі і завдання установ та організацій публічного сектора, встановлений порядок їх функціонування. Безпосередній додатковий об'єкт незаконного збагачення, зокрема додатковий обов'язковий, у більшості випадків науковцями не виділяється. Проте, окремі автори акцентують увагу на необхідності такого розмежування, розуміючи під додатковим обов'язковим об'єктом наступне: авторитет органів влади і місцевого самоврядування та ділову репутацію державних, комунальних підприємств, установ, організацій [8, с. 405]; відносини справедливого розподілу матеріальних благ у суспільстві [11, с. 1079].

У цьому аспекті слушною є думка про те, що безпосередній додатковий обов'язковий об'єкт незаконного збагачення може частково чи в повній мірі співпадати з тим чи іншим безпосереднім об'єктом. Проте, в залежності від особливостей конкретного злочину, який кваліфікується як незаконне збагачення, відповідний безпосередній додатковий об'єкт буде кардинально відрізнятися. Відповідно для даного кримінального правопорушення не є характерним наявність сталого та незмінного додаткового обов'язкового безпосереднього об'єкта [10, с. 49].

При незаконному збагаченні, безперечно, виникає ймовірність нанесення істотної шкоди й іншим відносинам, що передбачає кваліфікацію за іншими статтями Особливої частини КК України. У таких випадках мова йде про наявність додаткового факультативного об'єкта, який в загальному вигляді, як вказує О. П. Денга, передбачає такі елементи правопорядку: інтереси владно-службових суспільних інституцій, неупередженість правосуддя, порядок обчислення, нарахування та сплати податків та зборів, інших платежів обов'язкового характеру, а також фіскальна забезпеченість держави тощо [10, с. 49].

Поряд з об'єктом злочину слід виділити і предмет злочину, які у своїй сукупності утворюють самостійний елемент складу злочину. Існують різні точки зору науковців щодо поняття предмету злочину. Так, одні автори традиційно під предметом злочину розуміють будь-які речі матеріального світу, з певними властивостями яких закон про кримінальну відповідальність пов'язує наявність у діях особи ознак конкретного складу злочину [1, с. 100]. Інші визначають предмет як соціально значущий феномен громадських інтересів, що як науково-юридична абстракція є ознакою складу злочину, містить специфічну інформацію, необхідну для правової оцінки злочину»

[12, с. 158]. Наприклад, В.Я. Тацій під предметом злочину розуміє і предмет і соціальний зв'язок і предмет суспільних відносин [13, с. 198].

Предмет є факультативною ознакою складу злочину, проте, якщо така ознака названа безпосередньо в самому законі, то вона набуває ознак обов'язковості. Так, предмет є обов'язковою ознакою незаконного збагачення (ст. 368-2) і являв собою до 14 жовтня 2014 р. (прийняття Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» [14]) неправомірну вигоду у значному (ч. 1 ст. 368-2), великому (ч. 2 ст. 368-2) чи в особливо великому (ч. 3 ст. 368-2) розмірі.

Термін «неправомірна вигода» більше не застосовується у даній статті, оскільки замінений спочатку на таке поняття як «майно, вартість якого значно перевищує доходи особи, отримані із законних джерел» [14], а потім – на поняття «активи у значному розмірі, законність підстав набуття яких не підтверджено доказами, а так само передача нею таких активів будь-якій іншій особі» [15].

Конвенція ООН проти корупції, Конвенція Африканського союзу також визначають предметом незаконного збагачення саме активи. Міжамериканська конвенція використовує термін «майно», який використовується і в самій Конвенції ООН, яка визначає його як будь-які активи, матеріальні або нематеріальні, рухомі або нерухомі, виражені в речах або в правах, а також юридичні документи або активи, що підтверджують право власності на такі активи або інтерес у них [16, с. 120].

Тлумачення терміну «активи» зустрічається в міжнародних актах: як приклад, у Директиві Європейського парламенту та Ради міністрів ЄС із боротьби з шахрайством у фінансових інтересах Союзу за допомогою кримінального права (СОМ (2012) 363 final), який можна тлумачити як ресурси, контрольовані компанією (державою, фізичною чи юридичною особами) у результаті минулих подій, від яких остання очікує економічної вигоди в майбутньому [17, с. 19]. Насамперед, це рухоме і нерухоме майно, грошові кошти, цінні папери, основні та виробничі фонди, товарно-матеріальні цінності, дебіторська заборгованість.

Взагалі під активами вітчизняні науковці розуміють майно (ресурси) - щось, чому властива (для чого притаманна) вартість: яким володіє власник, підприємство (юридична) або громадянин (фізична) особа. До активів належать контрольовані власником (підприємством або громадянином) матеріальні або нематеріальні ресурси, які набуто в результаті попередніх операцій (дій) і які повинні (можуть, мають) принести у майбутньому дохід чи іншу вигоду [18, с. 54].

Згідно до п. 2 примітки до ст. 368-2 під активами у цій статті розуміються грошові кошти або інше майно, а також доходи від них.

Під *грошовими коштами* розуміється готівка, кошти на рахунках в органах Державного казначейства України, у банках та депозити до запитання (п. 3 розд. I Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності») [18]. Згідно до ч. 1 ст. 190 Цивільного кодексу України, *майном* як особливим об'єктом вважаються окрема річ, сукупність речей, а також майнові права та обов'язки [19].

Під активами у значному розмірі закон про кримінальну відповідальність передбачає грошові кошти або інше майно, а також доходи від них, якщо їх розмір (вартість) перевищує одну тисячу неоподатковуваних мінімумів доходів громадян [20]. Неоподатковуваний мінімум доходів громадян, відповідно до п. 5 Підрозділу 1 Розділу XX Податкового кодексу, в частині кваліфікації адміністративних або кримінальних правопорушень встановлюється на рівні податкової соціальної пільги для відповідного року [21].

Соціальна пільга згідно до підп. 169.1.1 п. 169.1 ст. 169 Податкового кодексу України дорівнює 50 відсоткам розміру прожиткового мінімуму для працездатної особи (у розрахунку на місяць), встановленому законом на 1 січня звітного податкового року.

Закон України «Про Державний бюджет України на 2018 рік» у ст. 7 встановив прожитковий мінімум для працездатних осіб з 1 січня 2018 року у розмірі 1 762 грн., з 1 липня - 1841 грн., з 1 грудня - 1921 грн. [22].

Поняття податкова соціальна пільга було введено з січня 2004 року при оподаткуванні замість поняття неоподатковуваний мінімум, яка розповсюджується лише на доходи громадян у формі заробітної плати і обмежена у використанні (використовується граничний показник доходу, для якого податкова соціальна пільга застосовується). Величина податкової соціальної пільги становила в 2004 році – 61,5 грн., 2005 р. – 131 грн., 2006 р. – 175 грн., 2007 р. – 200 грн., 2008 р. – 257,5 грн., 2009 р. – 302,5 грн., 2010 р. – 434,5 грн., 2011 р. – 470,5 грн., 2012 р. – 536,5 грн., 2013 р. – 573,5 грн., 2014–2015 рр. – 609 грн., 2016 р. – 689 грн., 2017 р. – 800 грн., 2018 р. – 881 грн. Так, зауважимо, що у 2018 році розмір активів у значному розмірі (ст. 368-2 КК) становить суму, що перевищує 881 тис. грн..

Отже, основним безпосереднім об'єктом незаконного збагачення (ст. 368-2 КК) варто окреслити суспільні відносини, які забезпечують авторитет, порядок здійснення державної служби, цілі і завдання установ та організацій публічного сектора, встановлений порядок їх функціонування. Вважаємо не доцільним визначати додатковий обов'язковий безпосередній об'єкт незаконного збагачення, оскільки відсутні ідентичні, чітко окреслені відносини, яким поряд з основним об'єктом завжди завдається шкода при вчиненні даного кримінального правопорушення. Проте цілком можливе існування додаткового факультативного безпосереднього

об'єкта, який передбачає різного роду суспільні відносини, яким може завдаватися шкода при незаконному збагаченні в залежності від особливостей скоєння даного злочину. Предметом злочину, передбаченого ст. 368-2 КК України, що є обов'язковою ознакою даного складу злочину, виступають активи у значному розмірі, законність підстав набуття яких не підтверджено доказами, а так само передача нею таких активів будь-якій іншій особі. Під активами слід розуміти готівку, кошти на рахунках в органах Державного казначейства України, у банках та депозити до запитання або окрему річ, сукупність речей, майнові права та обов'язки, а також доходи від них.

Список використаних джерел:

1. Кримінальне право України: Загальна частина : підручник / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін.; за ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація – 4-те вид., переробл. і допов. – Х. : Право, 2010. – 456 с.
2. Фесенко Є. В. Проблеми структури об'єкта як елемента складу злочину / Є. Фесенко // Вісник Академії адвокатури України. – 2009. – Число 1. – С. 234–236.
3. Коржанський М. І. Об'єкт і предмет кримінально-правової охорони. – М.: Юридична література, 1980. – 156 с.
4. Кримінальний кодекс України : науково-практичний коментар. Видання дев'яте, перероблене та доповнене / Відп. ред. Є. Л. Стрельцов. – Х.: Одиссей, 2013. – 912 с.
5. Кримінальне право України : Загальна та Особлива частини: навчальний посібник для підготовки до іспитів / Т. О. Гончар, Є. Л. Стрельцов, О. А. Чуваков; за заг. ред. професора Є. Л. Стрельцова. – 2-ге вид., випр. і доп. . – Х.: Одиссей, 2012. – 264 с.
6. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т. / за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. – 5-те вид., допов. – Х. : Право, 2013. – Т. 2: Особлива частина / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін.. – 2013. – 1040 с.
7. Кузнецов В. В., Савченко А. В. Кримінальне право України: питання та задачі для підготовки до вступних, семестрових та державних екзаменів : Навч. посіб. / За заг. ред. О. М. Джузи. Вид. 2-ге доп. та перероб. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 392 с.
8. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України [текст] / За заг. ред. Литвинова О. М.. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 528 с.
9. Гарбазей Д. О. Незаконне збагачення як склад злочину в міжнародному праві / Д. О. Гарбазей // Юридичний науковий електронний журнал. – 2014. – № 2. – С. 119-122.
10. Деніга О. П. Кримінально-правова кваліфікація незаконного збагачення за об'єктом / О. П. Деніга // Форум права. – 2015. – №3. – С.45–50 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2015_3_10.pdf.
11. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. – 9-те вид., перероб. та доп. – К.: Юрид. думка, 2012. – 1316 с.
12. Литвин О. Загальні ознаки та характеристика предметів злочинів / О. Литвин // Вісник Академії управління МВС. – 2010. – № 4 (16). – С. 154–161.
13. Тацій В. Я. Объект и предмет преступления в советском уголовном праве / В. Я. Тацкий. – Х. : Вища школа, 1988. – 198 с.
14. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 14.10.2014 р. № 1698-VII ; в ред. від 04.03.2015 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2014. - № 47. - Ст. 2051.
15. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення діяльності Національного антикорупційного бюро України та Національного агентства з питань запобігання корупції : Закон України від 12.02.2015 № 198-VIII // Офіційний вісник України. - 2015. - № 18.
16. Пчелина С. Л. Международные стандарты финансовой отчетности: учеб. пособие [Текст] / С. Л. Пчелина, М. Н. Минаева ; Нац. исслед. ун-т «Высшая школа экономики». – М.: Изд. дом Высшей школы экономики, 2011. – 256 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.hse.ru/pubs/lib/data/access/ticket/138893287682c17f04c826fec5153fa88a85b07341/11.pdf>
17. Сопко В. В. Бухгалтерський облік капіталу підприємства (власності, пасивів): Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 312 с.
18. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності» : Затв. Наказом Міністерства фінансів України 28 грудня 2009 р. № 1541 // Офіційний вісник України. – 2010. – № 7. – Ст. 352.
19. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV; в ред. від 07.03.2018 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2003. - № 40. - Ст. 356.
20. Кримінальний кодекс України : Кодекс від 05.04.2001 № 2341-III. В ред. від 07.03.2018 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
21. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI; в ред. від 01.07.2014 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2011. - № 13. - Ст. 112.

22. Про Державний бюджет України на 2018 рік : Закон України від 07.12.2017 р. № 2246-VIII // Відомості Верховної Ради України. - 2018. - № 3-4. - Ст. 26.

REFERENCES

1. Baulin, Yu.V., Borysov, V.I., & Tiutiuhin, V.I. et. al. (2010). *Kryminalne pravo Ukrainy: Zahalna chastyna : pidruchnyk [Criminal Law of Ukraine: General Part: Textbook]*. V.V. Stashys & V.Ya. Tatsii (Ed.). Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
2. Fesenko, Ye.V. (2009). Problemy struktury obiekta yak elementa skladu zlochynu [Problems of the structure of the object as an element of the crime]. *Visnyk Akademii advokatury Ukrainy – Bulletin of the Academy of Advocacy of Ukraine*, 1, 234-236 [in Ukrainian].
3. Korzhanskyi, M.I. (1980). *Obiekt i predmet kryminalno-pravovoi okhorony [The object and subject of criminal law protection]*. Moscow: Yurydychna literatura [in Ukrainian].
4. Streltsov, Ye.L. (Ed.). (2013). *Kryminalnyi kodeks Ukrainy: naukovo-praktychnyi komentar [Criminal Code of Ukraine: scientific and practical commentary]*. Kharkiv: Odissei [in Ukrainian].
5. Honchar, T.O., Streltsov, Ye.L., Chuvakov, O.A. (2012). *Kryminalne pravo Ukrainy: Zahalna ta Osoblyva chastyny: navchalnyi posibnyk dlia pidhotovky do ispytiv [Criminal Law of Ukraine: General and Special Parts: A Manual for Exam Preparation]*. Ye. L. Streltsov (Ed.). Kharkiv: Odissei [in Ukrainian].
6. Baulin, Yu.V., Borysov, V.I., Tiutiuhin V.I. et.al. (2013). *Kryminalnyi kodeks Ukrainy. Naukovo-praktychnyi komentar [Criminal Code of Ukraine. Scientific and practical commentary]*. V.Ya. Tatsii, V.P. Pshonka, V.I. Borysova, V.I. Tiutiuhina (Eds.). (Vols. 1-2). Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
7. Kuznetsov, V.V., Savchenko, A.V. (2011). *Kryminalne pravo Ukrainy: pytannia ta zadachi dlia pidhotovky do vstupnykh, semestrovnykh ta derzhavnykh ekzameniv [Criminal Law of Ukraine: Issues and Tasks for Preparation for Admission, Semester and State Exams]*. O.M. Dzhozha (Ed.). Kyiv, Tsentr uchbovoi literatury [in Ukrainian].
8. Lytvynov, O.M. (Ed.). (2016). *Naukovo-praktychnyi komentar Kryminalnogo kodeksu Ukrainy [Scientific and Practical Commentary of the Criminal Code of Ukraine]*. Kyiv, Tsentr uchbovoi literatury [in Ukrainian].
9. Harbazei, D.O. (2014). Nezakonne zbahachennia yak sklad zlochynu v mizhnarodnomu pravi [Illegal enrichment as a crime in international law]. *Yurydychnyi naukovi elektronnyi zhurnal – Legal scientific electronic journal*, 2, 119-122 [in Ukrainian].
10. Deneha, O.P. (2015). Kryminalno-pravova kvalifikatsiia nezakonnogo zbahachennia za obiekтом [Criminal legal qualification of illegal enrichment by object]. *Forum prava – The forum is right*, 3, 45-50. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2015_3_10.pdf [in Ukrainian].
11. Melnyk, M. I. & Khavroniuk, M. I. (Ed.). (2012). *Naukovo-praktychnyi komentar Kryminalnogo kodeksu Ukrainy [Scientific and Practical Commentary of the Criminal Code of Ukraine]*. Kyiv: Yuryd. Dumka [in Ukrainian].
12. Lytvyn, O. (2010). Zahalni oznaky ta kharakterystyka predmetiv zlochyniv [General features and characteristics of crime]. *Visnyk Akademii upravlinnia MVS – Bulletin of the Academy of MIA*, 4 (16), 154–161 [in Ukrainian].
13. Tatsii, V.Ia. (1998). *Obiekt i predmet prestupleniia v sovetskom ugovnom prave [Object and subject of crime in Soviet criminal law]*. Kharkiv: Vishcha shkola [in Russian].
14. Zakon Ukrainy Pro Natsionalne antykoruptsiine biuro Ukrainy : vid 14.10.2014 r. № 1698-VII [Law of Ukraine On the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine from October 14 2014 № 1698-VII]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Bulletin of Verkhovna Rada of Ukraine*, 47, Art. 2051 [in Ukrainian].
15. Zakon Ukrainy Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo zabezpechennia diialnosti Natsionalnogo antykoruptsiinoho biuro Ukrainy ta Natsionalnogo ahentstva z pytan zapobihannia koruptsii : vid 12.02.2015 № 198-VIII [Law of Ukraine On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine on the Activities of the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine and the National Agency for the Prevention of Corruption from February 12 2015, № 198-VIII]. *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy – Official Bulletin of Ukraine*, 18 [in Ukrainian].
16. Pchelina, S.L. (2011). *Mezhdunarodnye standarty finansovoj otchetnosti: ucheb. posobie [International Financial Reporting Standards: Textbook allowance]*. Moscow: «Vysshaja shkola ekonomiki». Retrieved from: <http://www.hse.ru/pubs/lib/data/access/ticket/138893287682c17f04c826fec5153fa88a85b07341/11.pdf> [in Russian].
17. Sopko, V.V. (2006). *Bukhhalterskyi oblik kapitalu pidpriemstva (vlasnosti, pasyviv): Navch. Posibnyk [Accounting of the capital of the enterprise (property, liabilities): Teach. manual]*. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury [in Ukrainian].
18. Natsionalne polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku v derzhavnomu sektori 101 «Podannia finansovoi zvitnosti» : Zatv. Nakazom Ministerstva finansiv Ukrainy 28 hrudnia 2009 r. № 1541 [National Public Accounting Standards (Standard) 101 “Presentation of Financial Statements” : Approved by the Order of the Ministry of Finance of Ukraine from December 28 2009, № 1541]. *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy – Official Bulletin of Ukraine*, 7, Art. 352 [in Ukrainian].
19. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy [The Civil Code of Ukraine]. (2003, January 16). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Bulletin of Verkhovna Rada of Ukraine*, 40, Art. 356 [in Ukrainian].

20. Kryminalnyi kodeks Ukrainy [Criminal Code of Ukraine]. (2001, April 5). *zakon4.rada.gov.ua*. Retrieved from: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> [in Ukrainian].

21. Podatkovyi kodeks Ukrainy [Tax Code of Ukraine]. (2010, December 2). *Vidomosti Verkhovnoi rady Ukrainy – Information from the Verkhovna Rada of Ukraine*, 13, Art. 112 [in Ukrainian].

22. Zakon Ukrainy Pro Derzhavnyi biudzheth Ukrainy na 2018 rik : vid 07.12.2017 r. № 2246-VIII [The Law of Ukraine on the State Budget of Ukraine for 2018 from October 7, № 2246-VIII]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Bulletin of Verkhovna Rada of Ukraine*, 3-4, Art. 26 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 12.03.2018